



*In de rubriek **De zin van** vertellen meer en minder bekende Nederlanders over hun persoonlijke leefregel of inspirerende zin.*

De zin van Patricia Pisters

Hoogleraar Patricia Pisters: Door psychedelica kunnen we robots beter begrijpen

Je kunt veel lezen, maar zorg dat je ook diep voelt, zegt hoogleraar filmfilosofie Patricia Pisters (1965). Bijvoorbeeld door even stil te staan of psychedelica te gebruiken.

Dit artikel is geschreven door [Lodewijk Dros](#)

“Hier verblijf ik een tijdje, bij culturele vrijhaven Ruigoord in Amsterdam, als schrijver op locatie. Het is een oase, mijn atelier dat *Never, Never, Never Give Up* heet. Ruigoord is weelderig groen, 's morgens hoor je hier de kikkers en de vogels, maar de zoevende windmolen slaat zijn schaduwen over mijn terras, het lawaai van de schepen is vlakbij, vliegtuigen komen over.

“De mensen hier zijn heel lief, creatief en gastvrij, met hun ateliers tussen voortrazende technologie. Het dorp is een metafoor voor onze wereld, een idylle omringd door industrie, groot geld en vervuiling. Hoe houden we het leefbaar?

“Dit atelier lijkt op een strandhuisje, maar staat op een bunker, je voelt het gevaar. De oase kan geen paradijs zijn. Dat veroorzaakt een knoop in mijn maag. Die frictie wil ik hier beschrijven, voor mijn nieuwe boek.”

Knoop in mijn maag

“Vroeger al hield ik dagboeken bij, ik heb altijd geschreven, vaak om die knoop in mijn maag. Door te schrijven raakte ik die kwijt. Dan snapte ik mezelf beter, net zoals ik nu, als wetenschapper, door analytisch te denken mezelf beter begrijp en weer verder kan.

“In het dorp hangen overal spreuken en gedichtjes. Een ervan spreekt mij sterk aan, een citaat van Bertolt Brecht: ‘Ik sta even stil en dat is een hele vooruitgang’.

“Stilstaan kan door meditatie, door film – dat is mijn vak, de filmfilosofie – en kunst. Of met psychedelica. Wat de betekenis daarvan is? Dat vroeg *Playboy* in 1969 aan Marshall McLuhan, de bedenker van de *global village*. Het was, net als nu, een tijd van grote transitie. Hij legde uit waarom mensen naar psychedelica grepen. Het is een manier om contact te maken met nieuwe technologie.

“Wij denken bij geestverruimende middelen eerst aan verbinding met de natuur, McLuhan wees juist op de connectie met techniek, met media die van onze wereld een dorp maken. Daar komt nu artificiële intelligentie bij, die ons mens- en wereldbeeld verandert.

“We zoeken naar contact met machinale entiteiten, waar we met onze gewone perceptie niet bij kunnen. Psychedelica bieden ook een opening daarnaartoe, om ons te verhouden tot robots en algoritmes. Daar gaat mijn boek over.”

Er was licht

“Hier denk ik na, maar dat gebeurt niet alleen in mijn hoofd. Je kunt veel lezen, en dat doe ik ook, maar ik wil ook diep voelen, mijn lichaam meenemen op reis, in een trip. Dat werkt heel visueel, je kunt contact met je voorouders maken, of je conceptie beleven, een extra dimensie ingaan. Verschillende perspectieven beleven, wat de blik verruimt, dat is indrukwekkend.

“Het verbaast me hoeveel meer er is dan het normale. En of dat echt bestaat, ach, dat maakt niet uit. Die ervaring is echt.

“Kijk, ik weet dat we in het heelal een speldenknop zijn, of nog minder, maar ik voelde me verbonden met de wereld, heel bijzonder. Het had voor mij energetisch een helende werking, ik had rugpijn, ergens zat er verdriet vast, en ik kreeg het gevoel dat ik aan een kosmische batterij werd opgeladen. De volgende ochtend had ik nergens pijn meer. Er was licht. Dat is twee jaar geleden, en nog steeds heb ik er profijt van.

“Ik ben gewend om academisch te schrijven, afstandelijk, maar hier sta ik stil in mijn dagelijkse ratrace. Mijn balans is verschoven, m'n boek wordt persoonlijker. De introductie ervan schrijf ik hier, op deze precaire plek. Dat is een vooruitgang.”